

Anleggsbidrag – del 2

19. november 2021

Nyhetsbrev fra Simonsen Vogt Wiig

Denne ukens nyhetsbrev utgjør del 2 av det juridiske lynkurset om anleggsbidrag. I del 1* så vi nærmere på bestemmelsene i kontrollforskriften §§ 16-1 til 16-4 – det vil si når anleggsbidrag skal kreves inn, samt de ulike kravene til informasjon, prosess og formaliteter. I denne ukens nyhetsbrevet tar vi for oss §§ 16-5 til 16-9, og vil dermed se nærmere på hvordan anleggsbidrag beregnes, herunder betydningen av om nettanlegg har én eller flere brukere.

Innledning

Av hensyn til omfang vil de resterende reglene om anleggsbidrag som følger av §§ 16-10 til 16-12 skilles ut til en egen del 3¹. Vi vil da gå gjennom de særlige reglene for beregning av anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnettet, samt reglene for etterberegning og overgangsbestemmelsen.

Oversikt

Beregning av anleggsbidrag reguleres av kontrollforskriften §§ 16-5 til 16-7.

Den overordnede strukturen for beregningen fremgår av § 16-5, mens de enkelte komponentene i beregningen defineres nærmere i §§ 16-6 og 16-7.

§ 16-5 Beregning av anleggsbidrag

Utgangspunktet for beregningen gis i § 16-5, som lyder slik:

“Anleggsbidraget kan maksimalt være lik kostnadsgrunnlaget for nettinvesteringen minus utredningskostnader kunden har betalt etter § 17-5 tredje ledd.

*)Anleggsbidrag – del 1” ble publisert 29. oktober 2021

1) Dette publiseres i løpet av desember.

Kostnadsgrunnlaget er anleggskostnad, fratrasket reinvesteringskostnader, tillagt fremskyndingskostnader og samlede utredningskostnader etter § 17-5 tredje ledd.

Kundens anleggsbidrag settes lik en andel av kostnadsgrunnlaget på hvert nettnivå. For kundens bestilling som utløser investeringer i nettanlegg der kunden er eneste bruker beregnes andelen etter § 16-8. Andelen beregnes etter § 16-9 for kundens bestilling som utløser investeringer i nettanlegg med flere brukere i distribusjonsnettet. Andelen beregnes etter § 16-9 og § 16-10 for kundens bestilling som utløser investeringer i nettanlegg med flere brukere i regional- og transmisjonsnettet.”

Bestemmelsens første ledd stiller krav om at anleggsbidraget ikke kan overstige *kostnadsgrunnlaget* for nettinvesteringen, fratrasket eventuelle utredningskostnader nettkunden har betalt etter § 17-5 tredje ledd.

Med formuleringen “*kan maksimalt være lik*” menes at en nettkundes anleggsbidrag ikke i noen tilfeller kan overstige kostnadsgrunnlaget ved nettinvesteringen. Vi kommer tilbake til hvordan dette skal gjøres når det er flere brukere av nettanlegget.

Hva som menes med “*kostnadsgrunnlaget*” defineres nærmere i bestemmelsens andre ledd, hvor formelen for beregningen av kostnadsgrunnlaget angis.

Før vi ser nærmere på dette er det imidlertid viktig å merke seg at utredningskostnadene som skal legges til i beregningen av kostnadsgrunnlaget etter § 16-5 andre ledd, er de *samlede kostnadene* etter § 17-5 tredje ledd. Utredningskostnader som *er betalt* skal trekkes fra etter § 16-5 første ledd før anleggsbidraget beregnes.

Nettkunden skal betale sin *forholdsmessige andel* av kostnadsgrunnlaget, beregnet for “*hvert nettnivå*”.

Denne siterte formuleringen innebærer at det samlede anleggsbidraget kan inneholde kostnader som utløses på høyere nettnivå, eller i sideordnede nett.

For eksempel skal en nettkunde i distribusjonsnettet som utløser nettinvesteringer i regionalnettet betale anleggsbidrag for sin andel av investeringen også på dette nettnivået.² I slike tilfeller er det i forarbeidene³ lagt til grunn at nettkundens oppgjør overfor et eventuelt overliggende nett eller et annet nettselskap skal videreformidles via nettselskapet nettkunden er tilknyttet. I de tilfellene der størrelsen på anleggsbidrag i overliggende nett er uforholdsmessig høyt, har RME uttalt at det gjøres unntak fra dette prinsippet.

§ 16-6 Anleggskostnad

I § 16-6 defineres uttrykket *anleggskostnader* slik:

“Det er kun kostnader for anlegg som kunden benytter som skal inngå i anleggskostnadene.

Anleggskostnadene fastsettes på grunnlag av nettselskapets innkjøpspriser og selvkost. Bokført verdi skal legges til grunn når nettselskapet benytter brukte komponenter.”

Bestemmelsen skal sikre at nettkunden ikke betaler mer enn de faktiske kostnadene for nettinvesteringen som må gjennomføres for å imøtekomme nettkundens bestilling, jf. § 16-1 bokstav a) – c).

Videre stilles det nærmere krav til hvilke komponenter og timeverk som inngår i anleggskostnadene, og hvordan nettselskapet skal prise disse. Det presiseres at bokført verdi⁴ skal legges til grunn for verdsettelsen ved bruk av brukte komponenter.

Med “selvkost” forstås direktekostnader. Det betyr at administrative kostnader,

2) Merk imidlertid unntaket i § 16-10 første ledd for mindre aktører som utløser investeringer i regional- og transmisjonsnettet. Dette behandles nærmere i del 3 i det juridiske lynkurset om anleggsbidrag.

3) Oppsummeringsrapport: Forslag til endringer i forskrift om kontroll av nettvirksomheten. 67/2018. Side 35.

4) Bokført verdi utgjør gjerne differansen mellom anskaffelsesverdien og foretatte avskrivninger.

lagerkostnader o.l. ikke skal tas med i selvkosten ved beregning av anleggsbidraget. Ofte betegnes slike kostnader som "overheadkostnader".

§ 16-7 Reinvestering- og fremskyndingskostnader

Reinvesterings- og fremskyndingskostnader defineres i § 16-7. Som nevnt i § 16-5, inngår også disse komponentene i beregningen av kostnadsgrunnlaget. Bestemmelsen lyder i sin helhet slik:

"Reinvesteringskostnader er kostnader ved å erstatte eksisterende nettanlegg, inkludert arbeidskostnader og kostnader for nødvendig utstyr. Reinvesteringskostnaden er enten

a. gjenanskaffelsesverdien til eksisterende nettanlegg som erstattes, eller

b. anskaffelsesverdien til nettanlegget som nettselskapet ville bygget ved reinvestering.

Fremskyndingskostnader er kostnadene ved at nettanlegget erstattes før levetiden er gått ut. Fremskyndingskostnadene beregnes med formelen

$$FK = RI * \left[1 - \frac{1}{(1 + k)^t} \right]$$

FK: Fremskyndingskostnad

RI: Reinvesteringskostnad

k: Kalkulasjonsrente. Kalkulasjonsrenten settes lik kalkulasjonsrenten for et normalt offentlig tiltak iht. Finansdepartementets retningslinjer

t: restlevetiden til komponenten

Nettselskapene skal bruke økonomisk levetid på lavspent nettanlegg og teknisk levetid på høyspent nettanlegg.

Fremskyndingskostnader skal ikke beregnes for transformatorer."

Bestemmelsens første ledd definerer hva som menes med reinvesteringskostnader, og angir nærmere hva slags komponenter og kostnader som inngår.

Bakgrunnen for hvorfor reinvesteringskostnader *ikke skal inkluderes* etter § 16-5 andre ledd, er at konsesjonsvilkårene krever at nettanleggene vedlikeholdes og reinvesteres i. Med disse pliktene følger det kostnader som nettselskapet uansett måtte dekket når nettanleggets levetid går ut. Disse kostnader skal derfor ikke belastes enkeltkunder gjennom anleggsbidrag.

Fastsettelsen av reinvesteringskostnaden kan gjøres på to alternative måter.

- Første ledd bokstav a)
gjenanskaffelsesverdi

Kostnadene ved å erstatte eksisterende nettanlegg settes til hva det vil koste å erstatte det eksisterende nettet med nye helt like komponenter.

- Første ledd bokstav b)
anskaffelsesverdien

I enkelte tilfeller vil det imidlertid ikke være praktisk gjennomførbart å erstatte det eksisterende nettet "likt for likt".

Dette kan skyldes at nettselskapet ikke lenger benytter seg av de samme standardkomponentene. For å kunne foreta beregning av reinvesteringskostnadene i slike tilfeller, er det lagt til rette for å legge til grunn anskaffelseskostnadene for det nettanlegget nettselskapet *ville investert i*, uten å ta hensyn til den utløsende nettkundes økte kapasitetsbehov ved beregningen av reinvesteringskostnadene.

Nettselskapet står fritt til å velge hvilken metode de ønsker å bruke i hvert enkelt tilfelle. Det er likevel viktig å ha rutiner for å behandle "like saker likt", slik at beregningen av reinvesteringskostnadene praktiseres objektivt og ikke-diskriminerende.

Fremskyndingskostnadene defineres i bestemmelsens andre ledd.

Bakgrunnen for hvorfor fremskyndingskostnader skal *inkluderes* i anleggsbidraget, er at nettselskapene ikke skal dekke merkostnadene ved at en nettkunde utløser reinvesteringer i nettet tidligere enn ellers nødvendig. I motsatt fall ville nettselskapets øvrige nettkunder måttet betale for denne fremskyndingen gjennom økt nettleie.

Merkostnaden ved en fremskyndet reinvestering identifiseres ved å sammenligne nåværende reinvesteringskostnader med nåverdien av fremtidig reinvestering som unngås. For å identifisere nåverdien av å fremskynde en fremtidig reinvestering, neddiskonteres reinvesteringskostnaden.⁵

Videre spiller restlevetiden en avgjørende rolle for beregning av fremskyndingskostnadene. Beregningen av restlevetiden reguleres av tredje ledd, som skiller mellom teknisk- og økonomisk levetid.

Ved beregningen av restlevetiden på lavspente nettanlegg, skal den økonomiske levetiden legges til grunn. Med økonomisk levetid forstås antall år fra ferdigstillelse av anlegget til anlegget er nedskrevet i nettselskapets regnskap. Som følge av dette prinsippet vil økonomisk levetid sjelden være lenger enn teknisk levetid.

Ved beregningen av restlevetiden på høyspente nettanlegg, skal imidlertid den *tekniske* levetiden legges til grunn. Med teknisk levetid menes antall år fra ferdigstillelse av anlegget til en reinvestering er nødvendig av tekniske årsaker.

Her tillates det at nettselskapene opererer med standardverdier for teknisk levetid for ulike komponenter og nettanlegg. I så tilfelle må standardverdiene inngå i nettselskapenes rutinebeskrivelser, slik at det etableres en objektiv, transparent og ikke-diskriminerende praksis.

Dersom restlevetiden avviker fra disse standardverdiene i enkeltsaker må nettselskapet likevel dokumentere teknisk restlevetid på komponentnivå.

Bakgrunnen for hvorfor økonomisk levetid legges til grunn for lavspente anlegg, mens teknisk levetid legges til grunn for høyspente anlegg, skyldes en avveining av kostnadene ved beregning av levetiden opp mot de totale prosjektkostnadene.

Selv om teknisk levetid i utgangspunktet gir en mer korrekt verdsettelse av fremskyndingskostnadene, er denne metoden mer kostnadskrevende, idet det typisk kreves engasjement fra en uavhengig tredjepart mv.

For lavspente anlegg ville dette fort representert uforholdsmessig store kostnader, hvilket også er bakgrunnen for hvorfor den økonomiske levetiden legges til grunn for beregningen av restlevetiden for slike nettanlegg.

I fjerde ledd avklares det videre at fremskyndingskostnader *ikke* skal beregnes for transformatorer. RME har begrunnet dette unntaket med at transformatorene normalt kan benyttes et annet sted i nettet eller selges. Denne forutsetningen fra RME er nok riktig i enkelte tilfeller, men ikke alle, og det kan nok diskuteres om unntaket for transformatorstasjoner er for vidtgående.

5) Med neddiskontering menes å identifisere nåverdien av en fremtidig verdi. Dette beregnes etter formelen angitt i bestemmelsens andre ledd. Det faller imidlertid utenfor dette lynkursets sikteområde å gå nærmere inn på beregningen av fremskyndingskostnadene, ut over å identifisere hvilke komponenter som inngår i beregningen og hvorfor.

Merk imidlertid at det likevel skal beregnes fremskyndingskostnader på *arbeid* relatert til oppgradering av transformator, da arbeidskostnader er å anse som en reinvesteringsskostnad.

Anleggsbidrag i nettanlegg der nettkunden er eneste bruker

Hvordan anleggsbidrag skal fordeles, avhenger av om den aktuelle nettkunden som utløser nettinvestering i henhold til § 16-1 er eneste bruker av nettanlegget, eller om det er flere brukere.

Tilfellene der nettkunden er eneste bruker av nettet, reguleres av § 16-8, som lyder slik:

“Kundens anleggsbidrag settes lik kostnadsgrunnlaget når

a. kunden er eneste bruker av nettanlegget, og

b. nettanlegget er dimensjonert etter nettselskapets minste standard i forhold til kundens bestilte kapasitet, og

c. nettselskapet vurderer at andre kunder ikke vil bli tilknyttet eller få økt kapasitet i nettanlegget innen ti år etter kunden som utløste investeringen ble tilknyttet eller fikk økt kapasitet.

Dersom andre kunder likevel blir tilknyttet nettanlegget eller får økt kapasitet innen ti år, skal nettselskapet betale tilbake den delen av anleggsbidraget som overstiger kundens forholdsmessige andel av kostnadsgrunnlaget.”

Bestemmelsen første ledd regulerer hvilke krav som må være oppfylt for at nettselskapene kan sette anleggsbidraget lik kostnadsgrunnlaget.

For det *første* kreves det at nettkunden er den eneste bruker av nettanlegget, jf. bokstav a.

For det *andre* må nettselskapet dimensjonere anlegget etter minste standard i forhold til nettkundens effektbehov, jf. bokstav b. Med «minste standard» menes den minste standardkomponenten nettselskapet benytter, og som dekker kundens bestilte effektbehov.

For det *tredje* må nettselskapet vurdere det slik at andre nettkunder ikke vil bestille kapasitet i nettanlegget inntil ti år etter ferdigstilling, jf. bokstav c.

Dersom alle tre vilkårene er oppfylt, settes nettkundens anleggsbidrag lik kostnadsgrunnlaget.

I bestemmelsens andre ledd er det inntatt en regulering om tilbakebetaling av anleggsbidrag.

Denne regelen må ses i lys av utgangspunktet om at når en nettkunde utløser en nettinvestering, skal nettselskapene som hovedregel forskuttere kapasitet utover nettkundens behov. Nettkunden skal kun dekke sin forholdsmessige andel av kostnadsgrunnlaget gjennom anleggsbidraget. I nettanlegg hvor det kun er én bruker eller nettselskapet vurderer at det ikke vil være økt fremtidig kapasitetsbehov i det samme nettanlegget, kan de kreve at nettkunden som utløser investeringen dekker hele kostnadsgrunnlaget (som vi har sett etter bestemmelsens første ledd).

Det kan imidlertid være vanskelig å forutse fremtidig kapasitetsbehov, og det vil alltid være en risiko for at nettselskapets vurderinger er feil. Dette er bakgrunnen for at det i andre ledd er inntatt en regulering om at nettselskapet skal betale tilbake den delen av anleggsbidraget som overgikk nettkundens forholdsmessige andel dersom det dukker opp nettkunder med behov for mer kapasitet i det samme nettanlegget i inntil ti år etter nettanlegget er ferdigstilt.

I praksis betyr dette at nettselskapet skal betale tilbake til nettkunden som utløste anleggsbidraget (kunde én) når nye nettkunder (kunde to) ber om tilknytning eller økt kapasitet i det samme nettanlegget i inntil ti år etter anleggets ferdigstillelse. Nettkunde én skal da tilbakebetales den delen av anleggsbidraget som overgikk nettkundens forholdsmessige andel. Denne bestemmelsen må ses i sammenhengen med 10-års plikten til å kreve inn anleggsbidrag fra nye kunder etter § 16-1 andre ledd.

Hva som er nettkundens forholdsmessige andel når nettselskapet beregner anleggsbidraget på nytt, avhenger av fremtidig kapasitetsbehov når nettkunde to ber om tilknytning.

Tidsrommet som skal legges til grunn, er tiden fra nettkunde to ber om tilknytning til tiårsregelen ikke gjelder lenger (ti år etter ferdigstillelse av det nettanlegget som utløste anleggsbidrag i første omgang).

Det ene alternativet er at nettselskapet vurderer at det *ikke* vil være økt kapasitetsbehov i nettanlegget i de resterende årene innenfor tiårsregelen. Nettkunde én og nettkunde to skal da til sammen dekke hele kostnadsgrunnlaget.

Det andre alternativet er at nettselskapet vurderer at det *vil være* økt kapasitetsbehov i nettanlegget i de resterende årene innenfor tiårsregelen. Da betaler nettkunde én og nettkunde to kun sin forholdsmessige andel av kostnadsgrunnlaget, jf. § 16-9 første og annet ledd. Merk at begge alternativene innebærer en tilbakebetaling til nettkunde én.

En problemstilling som kan tenktes å oppstå er spørsmålet om *hvem* nettselskapet skal betale tilbake til. Dette kan være en utfordring i tilfeller hvor nettkunden som utløste anleggsbidraget for eksempel har flyttet, eller en bedrift er avviklet. I forarbeidene⁶ legges det til grunn at nettselskapet skal betale tilbake til den som eier installasjonen som ble tilknyttet/oppgradert og utløste anleggsbidraget.

Det vil si at ved eierskifte skal nettselskapet betale tilbake til *ny* eier. Er anlegget derimot koblet fra, frafaller kravet om tilbakebetaling, og eventuelle nye tilknytninger skal ikke avkreves anleggsbidrag i henhold til tiårsregelen, idet anleggets kostnadsgrunnlag da allerede er dekket av nettkunde én.

Anleggsbidrag i nettanlegg med flere brukere

Dersom det er flere brukere av et nettanlegg, reguleres fastsettelsen av anleggsbidraget av § 16-9. Bestemmelsen lyder i sin helhet slik:

“Kundens anleggsbidrag beregnes som en forholdsmessig andel av kostnadsgrunnlaget.

Kundens forholdsmessige andel beregnes som kundens etterspurte kapasitetsøkning delt på den økte kapasiteten i nettanlegget.

Nettselskapet kan fordele hele kostnadsgrunnlaget på et gitt antall kunder dersom § 16-8 bokstav b) og c) er oppfylt. Kostnadsgrunnlaget fordeles mellom de aktuelle kundene basert på kapasitetsøkningene kundene har bestilt.

Dersom andre kunder likevel blir tilknyttet nettanlegget eller får økt kapasitet innen ti år, skal nettselskapet betale tilbake den delen av anleggsbidraget som overstiger hver av kundenes forholdsmessige andel av kostnadsgrunnlaget.”

Bestemmelsens første ledd fastsetter at anleggsbidraget i nettanlegg med flere brukere skal fastsettes lik hver enkelt nettkundens forholdsmessige andel av kostnadsgrunnlaget.

6) Forslag til endringer i forskrift om kontroll av nettvirksomhet. 6/2018. Side 38.

Andre ledd regulerer hvordan nettkundens forholdsmessige andel skal fastsettes. Uttrykket "*forholdsmessige andel*" innebærer at nettkunden ikke kan belastes kostnader ved nett som også legger til rette for *andre* nettkunders behov for kapasitet.

Den forholdsmessige andelen skal derfor beregnes ved å finne det *relative forholdet* mellom hver enkelt nettkundes bestilte kapasitetsøkning og kapasitetsøkningen i nettanlegget som følge av nettinvesteringen. I forarbeidene presiseres det at det er *avtalt* effekt mellom nettkunde og nettselskap som skal legges til grunn ved beregning av nettkundens forholdsmessige andel av kostnadsgrunnlaget.⁷

I bestemmelsens tredje ledd fastsettes videre at nettselskapet kan fordele *hele* kostnadsgrunnlaget på et gitt antall nettkunder dersom de mener at det ikke er sannsynlig at flere nettkunder vil tilknyttes eller at eksisterende nettkunder vil kreve økt kapasitet i fremtiden.

I disse tilfellene skal kostnadene fordeles i henhold til § 16-8, og hver enkelt nettkundes andel av den totale etterspurte kapasiteten utgjør nettkundenes forholdsmessige andel av kostnadsgrunnlaget.

Dette representerer et unntak fra hovedregelen om fordeling av kostnadsgrunnlaget i anlegg med flere brukere. Hele kostnadsgrunnlaget fordeles mellom en gruppe nettkunder, og ikke etter det relative forholdet mellom hver enkelt nettkundes bestilte kapasitetsøkning og kapasitetsøkningen i nettanlegget som følge av nettinvesteringen.

Vilkårene for å kunne fordele *hele* kostnadsgrunnlaget mellom en gruppe nettkunder er at § 16-8 første ledd bokstav b) og c) må være oppfylt. Som nevnt betyr dette at nettanlegget må være dimensjonert etter nettselskapets minste standard i forhold til nettkundens bestilte kapasitet, og at nettselskapet vurderer at andre nettkunder ikke vil bli tilknyttet eller få økt kapasitet i nettanlegget innen ti år etter nettkunden som utløste investeringen ble tilknyttet eller fikk økt kapasitet.

Kostnadene skal da fordeles basert på *etterspurt kapasitet*, slik at nettkundens andel av den totale etterspurte kapasiteten utgjør nettkundens forholdsmessige andel av kostnadsgrunnlaget.⁸

Bestemmelsens fjerde ledd samsvarer for øvrig med siste ledd i § 16-8, og slår fast at selv i tilfeller hvor *hele* anleggskostnader er delt på et gitt antall kunder (tredje ledd), skal det tilbakebetales til disse nettkundene dersom flere nettkunder blir tilknyttet eller får økt kapasitet innenfor "tiårsregelen".

Avslutning

Som også nevnt i del 1 i dette lynkurset om anleggsbidrag, reiser reglene om anleggsbidrag en rekke ulike problemstillinger som det ikke er mulig å håndtere innenfor rammen av et overordnet "lynkurs". Slike mer spissende problemstillinger vil adresseres med jevne mellomrom i separate nyhetsbrev.

I del 3, som vil være den siste delen i det juridiske lynkurset om anleggsbidrag, skal vi se nærmere på de særlige reglene som gjør seg gjeldende for beregning av

7) Oppsummeringsrapport: Forslag til endringer i forskrift om kontroll av nettvirksomheten. 67/2018. Side 43.

8) Det samme unntaket gjelder også for nettanlegg i regional- og transmisjonsnettet. Merk imidlertid at i disse tilfellene i regional- og transmisjonsnettet skal anleggsbidraget ikke multipliseres med reduksjonsfaktoren.

anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnettet, herunder den praktiske betydningen av overgangsbestemmelsen for slike nettanlegg. Da vil vi også se nærmere på reglene for etterberegning av anleggsbidrag.

Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig (www.svw.no) og REN har inngått en meget gunstig samarbeidsavtale. Avtalen gir nettselskapene en rekke fordeler, av både faglig og økonomisk art.

KONTAKTPERSONER:

Robin Aker Jakobsen
+47 450 43 689
rja@svw.no

Jahn Egil Osestad
+47 975 70 174
jao@svw.no

Kristian Saga
+47 419 33 899
ksa@svw.no

Torstein Eivindstad
+47 911 121 09
tei@svw.no

Kamilla Gjersøe Bjørnaali
+47 486 04 624
kgb@svw.no

**simonsen
vogt wiig**

Opplysninger om samarbeidsavtalen og nettselskapenes fordeler finner du på RENs hjemmeside [her](http://ren.no).